

PARADENTOSE HOS HUNDE

Mere end **60%** af alle hunde over tre år lider af **paradentose**; en lidelse der kan have alvorlige konsekvenser

■ TEKST: TORBEN LINDBJERG, DYRLÆGE PÅ HOBRO DYREHOSPITAL, FAMILIEDYRLÆGERNE
FOTO: FAMILIEDYRLÆGERNE

Hund som opereres for paradentose.

Hund med udbredt paradentose. Rovtandens rødder er så blottede, at man kan se mellemrummet mellem dem. Hunden har lidt som følge af lidelsen og er ved at miste tænderne.

Hund med udbredt paradentose. Som dyrlæge er det ikke et sjældent syn – og det er ikke engang altid, at ejeren har opdaget, at der er noget galt. Med den rette behandling og såfremt der følges op på tandpleje i fremtiden, vil denne hund formodentlig kunne klare sig fint.

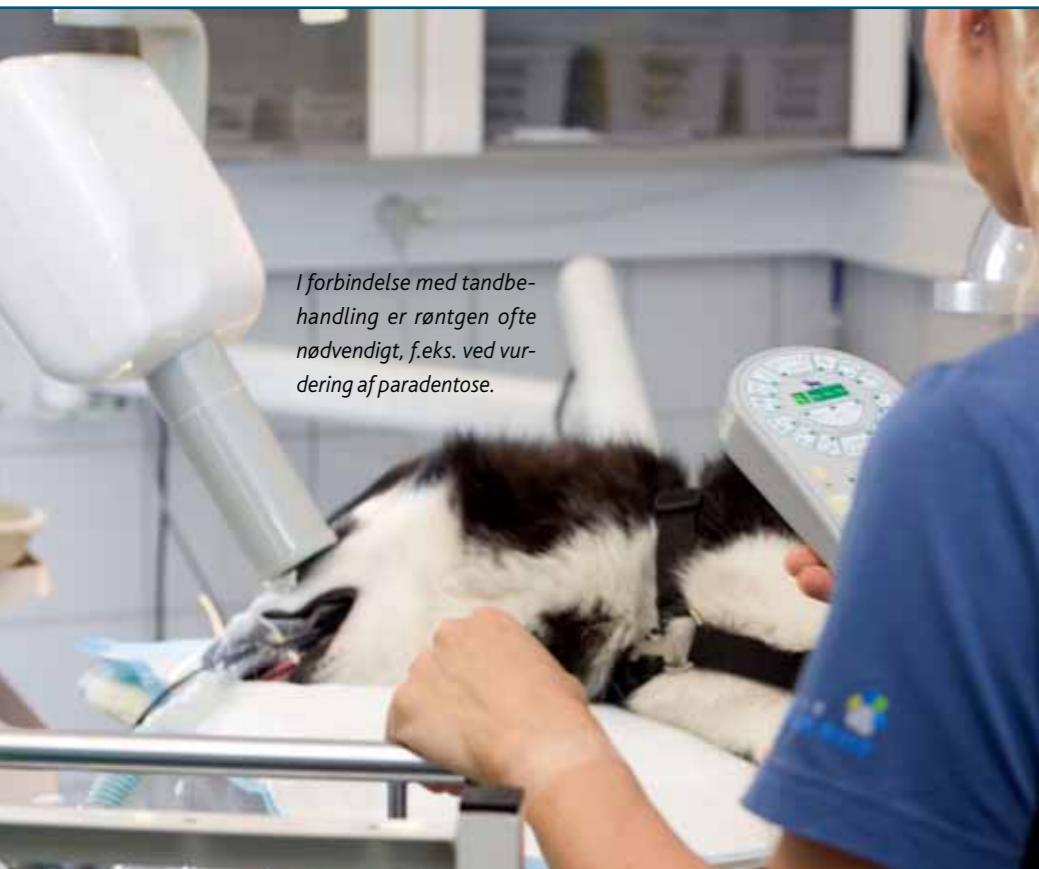
Paradentose er en kronisk betændelsestilstand i det, der kaldes periodontium. Periodontium er en samlet betegnelse for tandens fæste, altså det som holder tanden på plads. Periodontium består af fire dele: tandkødet (gingiva), det periodontale ligament (båndet der holder tanden på plads), kæbeknoglen (alveolen) og tændernes cementum, som er tandrodens ydre væv. Formålet med denne struktur er selvfølgelig at holde tænderne på plads, men samtidigt udgør det en effektiv barriere mod de mange bakterier, som forekommer i mundhulen. Disse bakterier findes i massiv mængde i plak, som er en hvidlig belægning (biofilm) bestående af bakterier, spyt og cellerester. Plakken sidder på tændernes krone og forårsager tandkødsbetændelse (gingivitis). Det er præcis det samme, som vi ser hos os mennesker – og grunden til at man kan opleve, at der kommer en let blødning fra tandkødet ved eksempelvis tandbørstning eller anvendelse af tandtråd.

Fra tandkødsbetændelse til paradentose

Fjernes plakken ved f.eks. tandbørstning, vil tandkødsbetændelsen hurtigt forsvinde igen (det er en såkaldt reversibel tilstand). Fjernes plakken ikke, vil tandkødsbetændelsen kunne udvikle sig til paradentose. Paradentose er en irreversibel lidelse, hvilket betyder, at selv med tandrensning, hvor tandsten, plak og bakterier fjernes, kan de skader, der er opstået på tandens fæste, ikke forsvinde igen.

Betydningen af paradentose

Nedbrydningen af periodontium bevirker dannelse af dybe tandkøds-lommer omkring tanden eller en blottelse af tandhalsene. De dybe lommer omkring tænderne kan være svære at se med det blotte øje og opdages ofte først ved en grundig tandundersøgelse, hvor tandkøds-lommerne grundigt undersøges med en probe (metalinstrument med dybdeangivelse – også kendt fra tandundersøgelser af mennesker). Undersøgelsen kaldes en pochemåling. Konstate- ▶

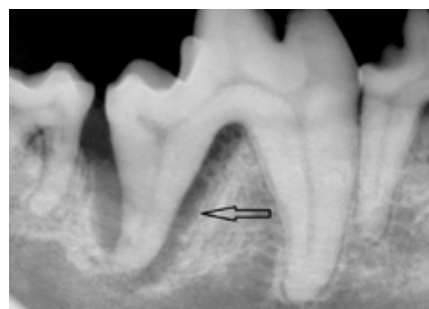
I forbindelse med tandbehandling er røntgen ofte nødvendigt, f.eks. ved vurdering af paradentose.

ER DER NOGEN RACEDIS-PONERING FOR PARADENTOSE?

Små hunderacer angribes hyppigere af paradentose, men alle hunde kan få lidelsen. Det er ikke ualmindeligt at finde paradentose hos hunde på to år og alvorlig paradentose med eventuelt tab af tænder hos hunde fra 4-års alderen. Paradentose kan angribe alle mundhulens tænder, men er nemmest at konstatere ved fortænderne og de forreste kindtænder. Imidlertid ses der hyppigt paradentose omkring de bagerste kindtænder, også selvom de øvrige tænder i mundhulen kan se rigtig fine ud.

Ved undersøgelse opdages her en dyb poche bag kindtanden.

Røntgen af samme kindtand viser udbredt paradentose. Sundt knoglevæv er lyst – det mørke område mellem rødderne skyldes, at knoglevævet er ved at forsvinde som følge af betændelsen.

rer man en poche dybere end ca. 3 mm, vil dyrlægen vælge at røntgenfotografere tanden. Kun røntgen kan afgøre paradentosisens udbredelse.

Betændelsen omkring tanden kan naturligvis være smertefuld, men derudover kan tilstanden have alvorlige konsekvenser for hundens almentilstand. Tandinfektioner belaster immunsystemet voldsomt, og der er en alvorlig risiko for spredning af bakterier til kroppen, bl.a. til hjerte og nyrer. Paradentose kan endvidere give anledning til bylder og nedbrydning af kæbeknogle, som kan resultere i kæbebrud. For hunden kan lidelsen i alvorlige tilfælde give anledning til nedsat livskvalitet med konstant smerte og ubehag.

Hvordan ved jeg, at min hund har paradentose?

Desværre kan hunden ikke fortælle os, at den har smerter. Typiske symptomer på tandlidelse er dårlig ånde, men da dårlig ånde oftest kommer gradvist, kan også dette overses. Smerte i mundhulen kan bevirke nedsat lyst til at spise eller eventuelt vægning ved at bide i tyggeben eller legetøj. Den sikreste måde at konstatere

problemer er at lade dyrlægen undersøge hunden ved en sundhedsundersøgelse. Derfor kan en årlig sundhedsundersøgelse absolut anbefales, idet der på et år meget nemt kan opstå en tandlidelse eller en forværring af eventuel tandlidelse. Har dyrlægen mistanke om en behandlingskrævende tandlidelse, anbefales en tandundersøgelse under narkose.

Behandling

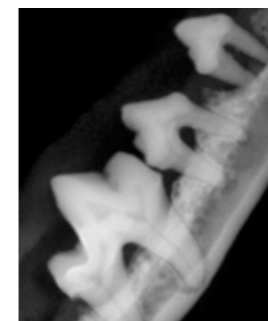
Som nævnt kan paradentose ikke helbredes, men ved rigtig behandling kan man forhindre, at lidelsen udvikles yderligere. Grundig tandrensning, hvor tandlommerne renses op, er den væsentligste behandling. Egentlig paradentosebehandling kan foretages operativt for derved at mindske lommerne omkring tænderne. Hvis en tand har mistet meget af tilhæftningen, er ekstraktion af tanden (tandudtrækning) oftest at foretrække, idet det er bedre for hunden at mangle en tand frem for at have en dårlig tand eller en tand, der sidder så løs, at den ikke længere har en funktion og måske oven i købet er kilde til smerter. Hunde kan have et velfungerende liv, selvom de mangler tænder.

Kan paradentose forebygges?

Ja, oftest kan paradentose forebygges. Med grundig tandbørstning, gerne dagligt, hvor den plak, som afsættes på tænderne, fjernes, er det muligt at forebygge den tandkødsbetændelse, som kan udvikle sig til paradentose. Andre faktorer, som kan være med til at reducere mængden af plak – specialfoder, tyggepinde og andre plak-reducerende midler, har også en vis effekt (i en senere artikel vil jeg komme mere ind på forebyggelse). Men selv grundig tandbørstning eller anden forebyggende behandling er oftest ikke tilstrækkeligt, og et tandeftersyn og eventuel tandrensning hos dyrlægen må regelmæssigt foretages. Nogle hunde udvikler på trods af forebyggende behandling alligevel paradentose, hvilket kan hænge sammen med et svækket immunsystem, som kan disponere for sygdommen. Også andre faktorer kan virke disponerende for paradentose, bl.a. fejlplacerede tænder, tilbageholdte mælkætænder og fremmedlegemer. Derfor er eventuel tandretning, bortoperation af tætsiddende tænder og fjernelse af fremmedlegemer faktorer, der kan forebygge tilfælde af paradentose.

Normale tænder.

Hund med markant paradentose. En del af kæbeknoglen er nedbrudt som følge af betændelsen, hvorved kun en mindre del af tændernes rødder er omgivet af kæbeknogle. Kæbeknoglen kan nedbrydes så meget, at der er risiko for kæbebrud.

Hund med markant paradentose. En del af kæbeknoglen er nedbrudt som følge af betændelsen, hvorved kun en mindre del af tændernes rødder er omgivet af kæbeknogle. Kæbeknoglen kan nedbrydes så meget, at der er risiko for kæbebrud.

OM FORFATTEREN

Torben Lindbjerg er uddannet dyrlæge med videreuddannelse inden for tandbehandling. Har gennemgået et 3-årigt forløb i tandbehandling hos European School for Advanced Veterinary Studies

og desuden flere kurser i prosthodonti og orthodonti. Arbejder i dag hos FAMILIEDYRLÆGERNE, som driver tandklinikker på Hobro Dyrehospital, Aars Dyrehospital og på Svenstrup Dyreklinik.

